

West-Vlaanderen studeert

dr. Marie Van Looveren • sociaaleconomisch beleid, WES

In dit artikel maken we een analyse van de West-Vlaamse student. In eerste instantie bekijken we het aandeel van West-Vlaamse studenten ten opzichte van het aantal 18-jarigen in de provincie, en vergelijken we deze cijfers met de andere provincies. Daarna gaan we meer in detail kijken naar de studiekeuze van de West-Vlaamse student.

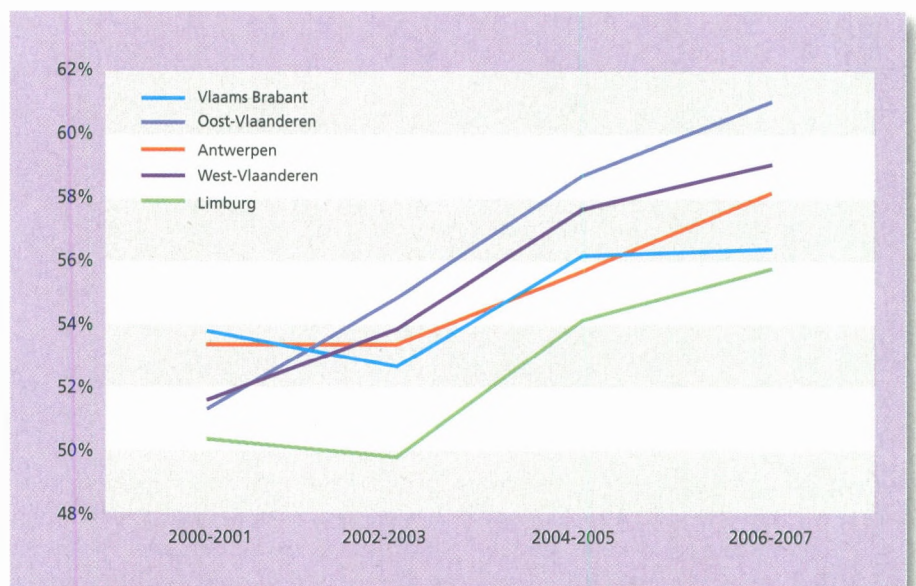
Hoeveel West-Vlamingen volgen hoger onderwijs?

Tijdens het academiejaar 2006-2007 telde Vlaanderen in totaal 163.343 studenten. 62,7% hiervan studeerde aan een hogeschool, de andere 37% aan een universiteit. Zoals uit tabel 1 blijkt, komen de meeste studenten uit de provincies Antwerpen (27,1%) en Oost-Vlaanderen (22,2%). De Limburgse studenten zijn het zwakst vertegenwoordigd. Slechts 12,6% van de alle studenten komt uit deze provincie. 18% van de totale studentenpopulatie is afkomstig uit West-Vlaanderen.

Steeds meer jongeren vatten hogere studies aan. Niet alleen in absolute cijfers is er een stijging, ook het aandeel van jongeren dat hogere studies aanvat blijft groeien. Figuur 1 geeft per provincie de evolutie weer van het aantal generatiestudenten (studenten die voor de eerste maal zijn ingeschreven in het eerste jaar van een basisopleiding in het Vlaamse hoger onderwijs) aan de Vlaamse hogescholen en universiteiten op het totale aantal 18-jarigen binnen elke provincie.

Figuur 1

Evolutie totale aandeel studenten hoger onderwijs op 18-jarigen per provincie, 2000-2007

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

Figuur 1 toont een duidelijke stijging aan van het aantal jongeren dat deelneemt aan het hoger onderwijs. Daar waar de participatie van West-Vlaamse studenten

in het academiejaar 2000-2001 in vergelijking met andere provincies eerder laag was (51,5%), is deze in 2006-2007 gestegen tot 59,1%. West-Vlaanderen heeft hiermee de

Tabel 1

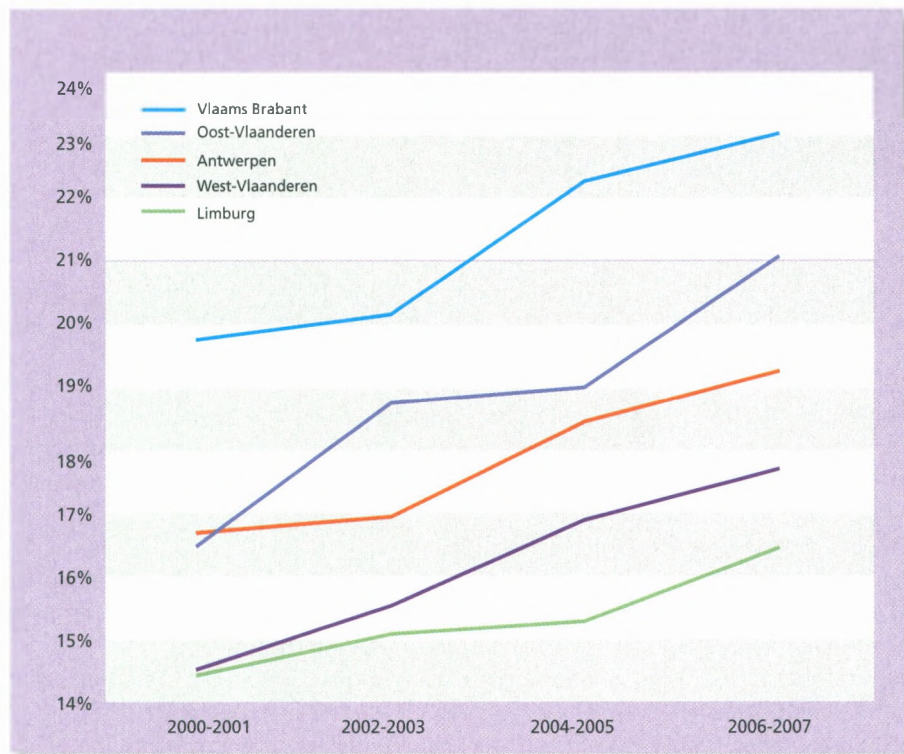
Aantal studenten aan Vlaamse instellingen voor hoger onderwijs naar provincie, academiejaar 2006-2007

	Antwerpen		Brussels Hoofdstedelijk Gewest		Limburg		Oost-Vlaanderen		Vlaams-Brabant		West-Vlaanderen		Wallonië	onbekend	Totaal	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%				
Hogeschool	28.298	27,6	1.269	1,2	13.705	13,4	22.754	22,2	15.321	15,0	19.472	19,0	469	0,5	1.189	102.477
Universiteit	16.006	26,3	987	1,6	6.807	11,2	13.533	22,2	11.569	19,0	9.871	16,2	361	0,6	1.732	60.866
Totaal (absoluut)	44.304		2.256		20.512		36.287		26.890		29.343		830		2.921	163.343
Totaal (%)	27,1		1,4		12,6		22,2		16,5		18,0		0,5		1,8	100,0

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

Figuur 2

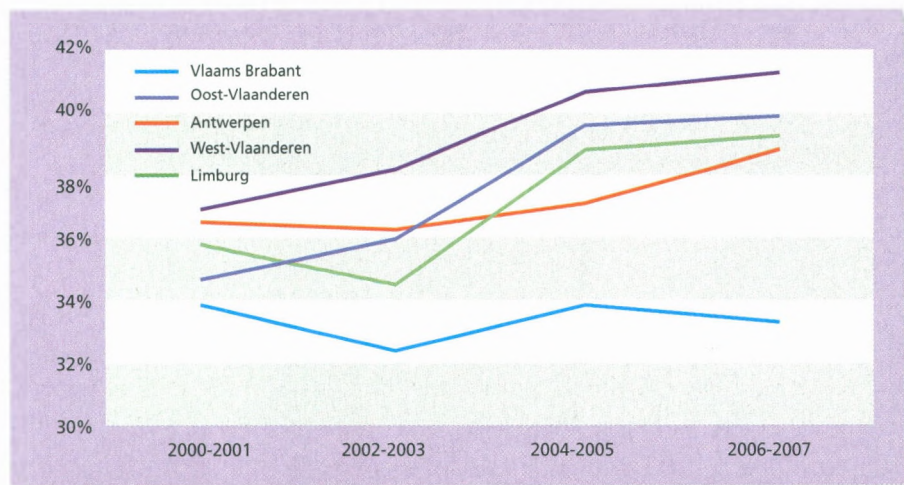
Evolutie deelname aan het universitair onderwijs ten opzichte van het aantal 18-jarigen per provincie, 2000-2007

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, Verwerking: WES, 2008

Figuur 3

Evolutie deelname aan het niet-universitaire hoger onderwijs ten opzichte van het aantal 18-jarigen per provincie, 2000-2007

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

tweede hoogste participatiegraad. Er blijkt echter een sterk onderscheid te zijn tussen universiteitsstudenten en hogeschoolstudenten (zie figuren 2 en 3).

Wanneer we het aandeel **universitaire** generatiestudenten ten opzichte van de to-

tale groep van 18-jarigen bekijken, scoort West-Vlaanderen laag in vergelijking met de andere provincies. In het academiejaar 2006-2007 was dit aandeel voor West-Vlaanderen 17,7%, enkel Limburg scoorde nog slechter met 16,5%. Vlaams-Brabant heeft het grootste aandeel generatiestu-

denten aan de universiteiten ten opzichte van het aantal 18-jarigen, namelijk 23%. Oost-Vlaanderen (21,1%) en Antwerpen (19,3%) staan op de tweede en derde plaats. Er zijn dus relatief gezien minder West-Vlaamse jongeren die een universitaire opleiding starten dan jongeren uit de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant.

De participatie van West-Vlaamse jongeren aan het **niet-universitaire** hoger onderwijs ligt dan weer hoger dan de participatie van jongeren uit de andere provincies. In het academiejaar 2006-2007 was de verhouding van het aantal jongeren dat aan een hogeschool studeert op het totale aantal 18-jarigen in West-Vlaanderen 41,3%.

Alle provincies kennen dus een stijging in het aandeel van studerende jongeren op het totaal aantal 18-jarigen. In alle provincies, behalve Limburg, betekent dit ook een stijging van het aantal studenten. De jaarlijkse groei van het aantal studenten verschilt echter van provincie tot provincie (zie tabel 2). Het aantal West-Vlaamse jongeren dat studeert aan de universiteit groeit jaarlijks gemiddeld met 2,2%. Deze groei is groter dan in Antwerpen (2%) en Limburg (-0,02%) waar het aantal studenten zelfs zeer licht daalt. In vergelijking met de provincies Oost-Vlaanderen (2,7%) en Vlaams-Brabant (2,5%) kent West-Vlaanderen evenwel een lager groeicijfer. De groei van het aandeel van jongeren dat studeert aan hogescholen is minder groot, en voor twee provincies zelfs negatief (Limburg en Vlaams-Brabant). West-Vlaanderen kent een matige jaarlijkse groei van 0,8%.

Tabel 2

Gemiddelde jaarlijkse groei 2000-2006 (in %)

provincie	Universiteit	Hogeschool
Antwerpen	1,95	0,58
Limburg	-0,02	-0,70
Oost-Vlaanderen	2,7	0,86
Vlaams-Brabant	2,52	-0,32
West-Vlaanderen	2,21	0,78
Vlaanderen	2,02	0,24

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

Waar studeren West-Vlamingen en wat studeren ze?

Tabel 3 geeft een globaal overzicht van de **instroom** in de hogescholen en maakt ook een vergelijking met andere provincies mogelijk. Uit de tabel blijkt dat de West-Vlaamse hogescholen een beperkte aantrekkingskracht uitoefenen op studenten uit andere provincies. Enkel van de Limburgse hogescholen is de aantrekkingskracht nog kleiner.

Foto: Lawrence Steen

We willen hier voornamelijk stilstaan bij de tegenovergestelde beweging, de **uitstroom**. Als West-Vlaamse jongeren niet in de eigen provincie studeren, waar gaan ze dan wel naartoe en wat studeren ze dan? Wanneer we de globale uitstroom bekijken, zowel wat betreft de universiteitsstudenten als wat betreft de hogeschoolstudenten, dan levert dit de cijfers uit **tabel 4** op.

Tabel 4

Overzicht van de uitstroom van studenten per provincie academiejaar 2006-2007

	Hogescholen				Universiteiten				Totaal			
	Totaal aantal studenten in de provincie	Aantal studenten dat in de eigen provincie studeert	Aantal studenten dat buiten de provincie studeert	Uitstroom (%)	Totaal aantal studenten in de provincie	Aantal studenten dat in de eigen provincie studeert	Aantal studenten dat buiten de provincie studeert	Uitstroom (%)	Totaal aantal studenten in de provincie	Aantal studenten dat in de eigen provincie studeert	Aantal studenten dat buiten de provincie studeert	Uitstroom (%)
Antwerpen	28.298	23.633	4.665	16,5	16.006	6.349	9.657	60,3	44.304	29.982	14.322	32,3
Brussels Hoofdsteljk gewest	1.269	1.053	216	17,0	987	755	232	23,5	2.256	1.808	448	19,9
Limburg	13.705	10.241	3.464	25,3	6.807	1.480	5.327	78,3	20.512	11.721	8.791	42,9
Oost-Vlaanderen	22.754	17.116	5.638	24,8	13.533	11.270	2.263	16,7	36.287	28.386	7.901	21,8
Vlaams-Brabant	15.321	4.347	10.974	71,6	11.569	7.101	4.468	38,6	26.890	11.448	15.442	57,4
West-Vlaanderen	19.472	11.029	8.443	43,4	9.871	901	8.970	90,9	29.343	11.930	17.413	59,3

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, Verwerking: WES, 2008

Tabel 3

Globale instroom in de hogescholen per provincie, academiejaar 2009-2007

provincie	Totaal aantal studenten	Aantal studenten uit de eigen provincie	Aantal studenten van buiten de provincie	Instroom (%)
Antwerpen	31.467	23.633	7.834	24,9
Brussels Hoofdsteljk gewest	10.957	1.053	9.904	90,4
Limburg	11.824	10.241	1.583	13,4
Oost-Vlaanderen	27.652	17.116	10.536	38,1
Vlaams-Brabant	6.910	4.347	2.563	37,1
West-Vlaanderen	13.667	11.029	2.638	19,3

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

Bijna 60% van de studenten uit West-Vlaanderen studeert buiten de provinciegrenzen. Enkel Vlaams-Brabant wordt ook geconfronteerd met een meerderheid van studenten die buiten de eigen provincie studeren. De grote uitstroom is in belangrijke mate toe te schrijven aan het ontbreken van een volwaardige universiteit in de provincie West-Vlaanderen, waardoor bijna 91% van de jongeren die aan de universiteit studeert dit buiten de provincie doet. De uitstroom van hogeschoolstudenten is minder hoog, maar blijft wel hoger dan in de meeste andere Vlaamse provincies.

West-Vlaamse jongeren die **universitaire studies** volgen, doen dit hoofdzakelijk in Gent. Dit geldt voor 64% van de studenten. Daarnaast gaat 22% naar Leuven en een kleine 4% naar Brussel. 9% van de West-Vlaamse universiteitsstudenten studeert in de eigen provincie, aan de K.U.Leuven Campus Kortrijk (**tabel 5**). Het

gaat hier natuurlijk enkel over studenten die nog op bachelorniveau studeren en die voor vervolmaking van het volledige traject sowieso elders dienen te gaan.

Wat het onderwijs aan de **hogescholen** betreft, zien we dat meer dan de helft van de West-Vlaamse studenten in de eigen provincie studeert. Daarnaast gaat een substantieel aandeel (36,7%) van de studenten in Oost-Vlaanderen studeren en een kleine 5% trekt naar Brussel.

Bij de hogeschoolstudenten is het interessant om in detail te gaan kijken welke studies ze aanvatten buiten de provincie. Bij de analyse van het aanbod (zie artikel 'Exclusieve opleidingen scoren in West-Vlaanderen' op p.10) hebben we immers vastgesteld dat van de twaalf studiegebieden die er in Vlaanderen worden aangeboden, er vijf niet aanwezig zijn in West-Vlaanderen. Kiezen West-Vlaamse jongeren vooral voor deze richtingen of

gaan ze ook om andere redenen dan de beschikbaarheid van het aanbod elders studeren? **Tabel 6** geeft het aandeel weer van de West-Vlaamse studenten die niet in West-Vlaanderen studeren, naar de beschikbaarheid van het studiegebied in West-Vlaanderen. In deze tabel stellen we vast dat bijna 15% van de West-Vlaamse hogeschoolstudenten buiten de provincie studeert, omdat de opleiding die ze volgen niet in de eigen provincie wordt aangeboden. Bijna 8% van de studenten die buiten West-Vlaanderen studeert, volgt een opleiding binnen het studiegebied architectuur. Aangezien binnen dit studiegebied

in West-Vlaanderen enkel de exclusieve opleiding architectuur-assistent wordt aangeboden, kunnen deze studenten opgeteld worden bij de studenten die buiten de provincie gaan studeren. Ze kunnen de door hen gekozen opleiding immers niet in West-Vlaanderen volgen. Dit betekent dat zo'n 77% van de studenten een opleiding volgt in een studiegebied dat ook in West-Vlaanderen aangeboden wordt.

Een gedeelte hiervan zal gekozen hebben voor een aanbod dat enkel in een andere provincie wordt aangeboden, een ander gedeelte zal andere motieven hebben om

buiten de grenzen van de provincie te gaan studeren. Zo zien we in **tabel 7** dat 27% van de West-Vlaamse studenten die buiten de provincie studeren een opleiding volgt binnen het studiegebied handelswetenschappen en bedrijfskunde. Ongeveer 19% volgt een opleiding binnen het studiegebied industriële wetenschappen en technologie, 11% binnen het studiegebied sociaalagogisch werk en nog eens 10% binnen het studiegebied onderwijs. De provincie West-Vlaanderen beschikt nochtans over een ruim keuzeaanbod binnen al deze studiegebieden, zowel tussen de verschillende instellingen voor hoger onderwijs als tussen de verschillende opleidingen binnen het studiegebied. Deze studenten laten in hun keuze voor een opleidingsplaats dus andere motieven meespelen dan de nabijheid van het aanbod. De kwaliteit van het aanbod of de keuze voor een bepaalde stad of regio om te studeren kunnen hier voorbeelden van zijn.

Tabel 5

Bestemmingen van West-Vlaamse studenten, academiejaar 2006-2007

	Hogeschool		Universiteit		Totaal	
	aantal	%	aantal	%	aantal	%
Antwerpen	316	1,6	80	0,8	396	1,3
Brussels Hoofdstedelijk gewest	816	4,2	374	3,8	1.190	4,1
Limburg	12	0,1	5	0,1	17	0,1
Oost-Vlaanderen	7.155	36,7	6.331	64,1	13.486	46,0
Vlaams-Brabant	144	0,7	2.180	22,1	2.324	7,9
West-Vlaanderen	11.029	56,6	901	9,1	11.930	40,7
	19.472		9.871		29.343	

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, verwerking: WES, 2008

Tabel 6

Studiekeuze hogeschoolstudenten buiten West-Vlaanderen naar beschikbaarheid aanbod in West-Vlaanderen, academiejaar 2006-2007

	Aantal studenten	%
Studiegebieden die niet worden aangeboden in W-VL	1.209	14,6
Studiegebieden die beperkt aanwezig zijn in W-VL (architectuur)	654	7,9
Studiegebieden die wel in W-VL aanwezig zijn	6.440	77,6

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, www.hogeronderwijsregister.be, verwerking: WES, 2008

Tabel 7

Studiekeuze hogeschoolstudenten buiten West-Vlaanderen naar studiegebied, academiejaar 2006-2007

	Totaal	%
Architectuur	654	7,9
Audiovisuele en beeldende kunst	481	5,8
Biotechniek	3	0,0
Gezondheidszorg	789	9,5
Handelswetenschappen en bedrijfskunde	2.250	27,1
Industriële wetenschappen en technologie	1.575	19,0
Muziek en podiumkunsten	229	2,8
Nautische wetenschappen	45	0,5
Onderwijs	872	10,5
Productontwikkeling	22	0,3
Sociaal-agogisch werk	938	11,3
Toegepaste taalkunde	432	5,2
Gecombineerde studiegebieden	13	0,2
Totaal	8.303	100,0

Bron: Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs en Studietoelagen, www.hogeronderwijsregister.be, verwerking: WES, 2008

Conclusie

West-Vlaamse jongeren participeren globaal gezien iets meer aan het hoger onderwijs dan jongeren uit de meeste andere provincies. Ze kiezen wel vaker voor hogeschoolopleidingen dan voor opleidingen die aan de universiteit gegeven worden. Meer dan waarschijnlijk heeft dit te maken met de afwezigheid van een volwaardige universiteit in West-Vlaanderen. Tegelijkertijd mogen we ook niet te snel conclusies trekken. We raadpleegden immers enkel cijfers over de generatiestudenten en hebben dus geen zicht op het aantal studenten dat jaarlijks binnen alle opleidingsvormen afstudeert. Is er daar nog steeds een discrepantie tussen West-Vlamingen en studenten uit andere provincies of ronden West-Vlamingen hun studieloopbaan met meer succes af?

Zo'n 60% van de West-Vlaamse studenten studeert niet in de eigen provincie. Een deel van hen kiest voor een universitaire of een hogeschoolopleiding die in de eigen provincie niet wordt aangeboden, maar zo'n drie vierde van hen kiest om andere redenen voor een instelling buiten de provincie. Wat de motieven hiervoor zijn, kunnen we in deze context echter niet achterhalen. ■